

Lidé s roztroušenou sklerózou se dostanou rychle k nové léčbě

Stres, covid i očkování může být spouštěčem atak

Praha, 19. 5. 2022 – Tisíce pacientů s roztroušenou sklerózou (RS) se od jara tohoto roku dostanou rychleji k novým a účinným lékům. Zdravotní pojišťovny začaly hradit některé léčivé přípravky, které mohli neurologové svým pacientům nasazovat až v pozdějších fázích nemoci. Nyní lékaři na nic nečekají a pokud tzv. vysoce efektivní léčbu vyhodnotí jako vhodnou, nemocnému ji rovnou dají. Bezpečnost a účinnost léků sleduje, stejně jako další parametry u více než 19 000 pacientů, Registr pacientů s roztroušenou sklerózou ReMuS. Ten zveřejňuje svá data tradičně při příležitosti Světového dne roztroušené sklerózy, který letos připadá na 30. května.

„To, že můžeme našim pacientům rovnou nasadit nejučinnější léky, na něž dříve čekali, dokud se jim nemoc dostatečně „nezhorší“, je pro nás velký průlom. Tzv. vysoce efektivní léčba dramaticky mění prognózu pacienta, umí o celé roky odsunout nástup invalidity, která se s nemocí pojí. Dokazují to zahraniční studie,“ říká neuroložka z pražského centra při VFN prof. MUDr. Eva Kubala Havrdová, CSc. Dodává, že tuto „revoluci“ umožnil jak pokles cen léků, tak větší ochota pojišťoven je platit. *„Odhaduji, že v našem centru, které je největší v České republice, zahájíme vysoce efektivní léčbu u poloviny nově diagnostikovaných pacientů,“* dodává prof. Kubala Havrdová.

Jak se bude nadále vyvíjet stav českých pacientů, budou lékaři sledovat prostřednictvím registru ReMuS. *„Ročně v ČR přibude 700 až 800 lidí s roztroušenou sklerózou – podle našich odhadů by novou léčbu mohlo dostat 50–70 % z nich,“* uvádí neuroložka a odborná garantka registru doc. MUDr. Dana Horáková, Ph.D.

Léčbu neurologové poskytnou také uprchlíkům z Ukrajiny – celkem se jich v Česku zatím léčí kolem třiceti. *„V našem centru se nyní staráme o pět ukrajinských pacientů, předpokládám, že další budou přicházet. Nemoc totiž propuká u relativně mladých lidí, mezi 20. a 40. rokem, a týká se častěji žen. Z válečné Ukrajiny sem přicházejí uprchlíci v podobném věku,“* říká MUDr. Michal Dufek, Ph.D., vedoucí lékař MS Centra při Neurologické klinice FN u sv. Anny.

Neurologové aktuálně vnímají, jak vysoká míra stresu přispívá k atakám (kdy nemoc vzplane) a ke zhoršení nemoci. *„Prožili jsme covidovou pandemií, na kterou navázala válka na Ukrajině, a čekáme zhoršení ekonomické situace – to vše jsou velké stresory, které naši pacienti silně prožívají a bohužel mohou zapříčinit ataku,“* uvádí doc. Horáková. A jak připomíná prof. Havrdová, roztroušená skleróza se s depresemi pojí. *„Imunitní systém, který způsobuje zánět v mozku, blokuje serotoninové cesty, které mají vliv na duševní pohodu,“* říká prof. Havrdová. Silný stres může dokonce stát za spuštěním nemoci. *„Už nějaký čas vedeme s kolegy psychoterapeuty diskuzi o tom, jak se naši klienti vyrovnávají se svými traumaty v době zatížené nedalekým válečným konfliktem, když jsme se ještě ani nezregenerovali z dvouleté zátěže způsobené pandemií. Nárůst všudypřítomného stresu je zřejmý a jako u každé autoimunitní nemoci se duševní rozpoložení do zdravotního stavu promítá a může způsobit jeho zhoršení. I když se člověk rozhodne, že se aktuálním stresem doby nebude zabývat, je jím obklopen, a aniž by chtěl, nasává jej. Leckdy se umíme lépe poprat s přímým ohrožením – tváří v tvář šavlozubému tygroví buď bojujeme, nebo utečeme. Ale tady nemáme kam utéct a proti čemu bojovat. Ve zvládnutí takové situace jsme bezradní. Výhodu má ten, kdo na své psychice dlouhodobě pracuje a učí se*

průběžně poryvy života snášet,“ říká Renata Malinová, psychoterapeutka působící na Neurologické klinice 1. LF UK a VFN.

Jak se situace promítne do stavu pacientů, počtu atak, nutných hospitalizací a dalších aspektů, které se s nemocí pojí, bude podle ředitele registru ReMuS Ing. Jiřího Drahoty i letos zaznamenávat patnáct center vysoce specializované péče, kde se pacienti léčí. *„ReMuS patří v mezinárodním srovnání ke špičce, jeho data slouží v mnoha výzkumných projektech, pomáhá nám zmapovat nemoc jako takovou. Díky němu můžeme v čase posuzovat nejen účinnost podávaných léků, ale i jejich bezpečnost, sledovat demografická i klinická data z reálné praxe. Takto ucelené informace jinde neexistují,*“ říká Ing. Drahoty. Jako příklad uvádí sledování vlivu covidu-19 na pacienty s RS stejně jako vliv očkovaní. *„V registru jsme sledovali 1 600 pacientů, kteří dosud neměli covid, a to tři měsíce po očkovaní – přibližně u 5 % z nich jsme zaznamenali ataku. Ve srovnání s dobou před očkovaním to u stejných pacientů znamenalo nárůst o cca 1,5 %. Stejně tak jsme sledovali 469 pacientů, kteří hned zpočátku pandemie – kdy ještě nebylo očkovaní k dispozici – covidem onemocněli a zde se do tří měsíců projevila ataka u asi 7 % z nich,*“ popisuje výsledky doc. Horáková. Stále tak platí, že neurologové očkovaní obecně spíše doporučují, a to i posilovací dávkou. K pacientům je nicméně třeba přistupovat individuálně. *„Covidová infekce je pro naše pacienty nežádoucí, může spustit ataky, zhoršit průběh nemoci, navíc vzhledem k mutacím nemůžeme věřit tomu, že zde už budou jen mírnější varianty. Je třeba pamatovat na to, že lidé s RS berou léky potlačující imunitu, a tak mohou být k nákaze náchylnější,*“ dodává neuroložka. Jak připomíná ředitel ReMuS Ing. Drahoty, registr poskytuje podklady pro další studie, jako je například zkoumání vlivu léčby RS na těhotné a kojící ženy atp. V registru jsou vedeni jak pacienti léčení biologickou léčbou, tak ti, kteří ji nemají. Průměrný věk začátku onemocnění je podle registru 32,4 let, dvanáct pacientů je mladších 15 let. Loni porodilo 195 žen s RS. Přes 68 % všech RS pacientů pracuje na plný nebo částečný úvazek.

O roztroušené skleróze

Roztroušená skleróza (RS) je chronické zánětlivé onemocnění centrálního nervového systému, jehož příčina není doposud známá. Toto onemocnění propuká většinou v mladším věku, častěji postihuje ženy. Pro RS je typické střídání období záchvatů (atak) a období zdánlivého klidu. Tento proces je nepředvídatelný, a proto i léčba či prevence je těžká. Na celém světě trpí RS 2,5 milionu nemocných, v Česku se odhaduje počet pacientů na 22 tisíc. Nemoc se vyskytuje především ve středních a chladnějších zeměpisných šířkách. Rizikovými faktory nemoci jsou kromě genetické dispozice EB virus (Epsteina-Barrové virus), kouření a nedostatek vitamínu D.

O Nadačním fondu IMPULS

Nadační fond IMPULS vznikl v roce 2000. Jeho cílem je podporovat projekty v oblasti vědy, výzkumu a terapie pacientů s roztroušenou sklerózou mozkomíšní v ČR. Přispívá zejména na fyzioterapii a psychoterapii, které nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění, věnuje se podpoře vzdělávání a osvětové činnosti. Jako jediná nestátní nezisková organizace v EU je zřizovatelem celostátního registru pacientů s roztroušenou sklerózou (ReMuS) a jeho financování zajišťuje z vlastních zdrojů. Více informací na www.multiplesclerosis.cz. O roztroušené skleróze lze dohledat informace také na www.rskompas.cz.

Kontakt pro média

Mgr. Markéta Pudilová, market.pudilova@gmail.com, +420 776 328 470

Mgr. Veronika Ostrá, ostraveronika@gmail.com, +420 776 245 881